

Sonata pentru acordeon, 1993

Premiul pentru Debut al Uniunii Scriitorilor din România

Amantul Colivăresei, 1995

Premiul Editorilor din România;

roman tradus în limba franceză la Éditions des Syrtes, 2013

Îngerul încălecat, 1996

Istoria eroilor unui ținut de verdeață și răcoare, 1997

Proorocii Ierusalimului, 2004

Premiul Radio România Cultural;

roman tradus în limba maghiară la Napkút Kiadó, 2013

Mirii nemuririi, 2006

Premiul „Ion Creangă” al Academiei Române

Ana Maria și îngerii, 2010

Cronicile genocidului, 2012

Premiul „Augustin Frățilă” și

Premiul pentru cel mai bun roman al anului 2012

la Colocviul Romanului de la Alba Iulia;

tradus în limba maghiară la Napkút Kiadó, 2016

Istoria Regelui Gogoșar, 2015,

Premiul revistei *Familia*

Rezidenți în Casa Visurilor, 2018

Scenarii de film (selectiv)

Terminus Paradis, 1997 (regia: Lucian Pintilie)

în colaborare cu Lucian Pintilie și Răsvan Popescu,

după romanul *Amantul Colivăresei*;

Marele Premiu al Juriului la Festivalul de la Veneția, 1999

Heidi, 2019 (regia: Cătălin Mitulescu)

coscenarist

sonata pentru acordeon

RADU ALDULESCU

Prefață de Călin Teuțișan

LITERA
București

I

Ai zice că tocmai au fost smulse perdelele baldachinului. Inelele răsfirate pe scheletul din țeava de alamă tremură imperceptibil deasupra lor. Stând turcește în vârful patului, ea pare să-l contemple. Brațul lui spânzură inert peste marginea patului, apropiind jarul țigării de covor, un braț slab, de asiatic, încheiat cu un pumn prea mare, strâns în rețeaua vinelor umflate, iar trupul acesta te duce cu gândul la un crucificat adolescent.

Din fotografiile de pe pereți, celălalt Gelu îi îngropă-n zâmbete pline de îngăduință: două fiare mari, torcând sătule, tolănite-n cușca lucind galben-șters...

– Îl iubești, prințesă? Privirea lui Gelu, cel de aici, îi pipăie conturul chipului ca mâna unui orb.

– Enooorm, șoptește, cu aerul că-și mărturișește o pasiune excentrică.

Are pielea de culoarea romului prințesa, și fotografiile astea depănând viața unei stele

lipicioase... E auriu-ivoriu părul ei. Sunt în culori și aproape de mărimea unor afișe, și multe, și oriunde-ți întorci ochii te simți ca și cum ai fi mâncat prea multe dulciuri. Sâni mici, depărtați, privind răstiți cu sfârcurile spre umeri, se ignoră parcă unul pe celălalt. Într-un tablou de familie ai zice că-i acolo tipul, în picioare și-n bermude strânse pe pulpe, cu două vâsle lungi, cuprinzându-le cu brațele ca pe două mătuși iubite. Chipul ei strălucește ca o monedă nouă, iar acolo, pe fundalul unui lac spintecat de schifuri, desculț și tot în bermude, și-n tricou pătat de hărți de sudoare, mulat pe bustul de superatlet, cocoțat în vârful podiumului de premiere: o expresie mușcată de urmele efortului, transfigurată de o bucurie furibundă. Ai lângă tine o pisică uriașă: verdele devorator al ochilor captează lumina printre gene lungi, întoarse, însă uite-l adus la zi, în trening roșu, grizonat, cu zâmbetul mai aspru, pe un chip mai aspru și mai tras, și încă și mai tăbăcit de intemperii, în mijlocul unui grup de fete înalte și pulpoase, amintindu-ți de un crescător împătimit printre speciile sale doldora de calitate, obținute după amar de ani de trudă și încrucișări asidue, și decât numai buzele ei răsfărtează pendulează între răsfăț și insolentă, câtă obrăznicie, oh, câtă obrăznicie! Peste tot el râde și zâmbește. Muzica se stinge-n auz. El râde și zâmbește mereu... S-au stins și clinchetele cupelor de șampanie, aduse pe tăvi de lachei înalți și perciunați, și rasetele, și freamătul perechilor

lunecând în rotiri ample, atâtea zvonuri de veselie și-au frânt ecourile în tavanul ăsta înalt și boltit ca o cupolă de moschee, el râde-n hohote de unul singur, din hexagonul acela de frunze și flori de ipsos îngrămădite simetric se învoala candela-brul, lumini drapate cu țurturi de cristal, cărora le-a luat locul o lustră cu patru brațe de inox și globuri de sticlă alburie... Ce fericit ești, tizule! Totuși ferestrele suple încă păstrează cremonele de bronz terminate-n capete de balaur. Rânjetul ăsta, vezi, o capcană cu arc, deschisă, gata să-și înfigă colții în friptura gustoasă a gloriei, și-n rest mobilă îngrămădită pe lângă pereți, ca într-un magazin. Somiere, fotolii, garnituri de sufragerie *Ileana* sau *Rapsodia*, invidia se preschimbă numaidecât în ură, nu ești în stare nici măcar să disprețuiești, corpuri de bibliotecă și scaune, sumedenie de scaune, spațiul rămas liber abia dacă poate fi acoperit de două covoare persane. Adică ce te-ar mai putea roade acum? Abject, răstignit victorios în patul celuilalt. Din primul moment o socotise pe prințesă una dintre femeile acelea la care degeaba te-ai zgâi obraznic, umil sau prostit de încântare sau oricum. Îndeobște nu-l prea trădează intuiția, da, o vedeai ducând cu sine acea bucurie a văzului prevestind atâta sânge rău ce-ți vei fi făcut...

Astfel trec zilele acestui început de sezon multicolor, din care el n-ar vrea să piardă nici o secundă, pentru a nu-și face reproșuri mai târziu. Cu ceva bani în buzunar, nu mulți, doar atâția

cât să pășești tanțoș, cu pieptul bombat, și să te simți proprietar al întregului oraș și al șuvoiului de lume ce curge pe lângă tine. Neliniștea ce-l bântuie nu îndrăznește să și-o mărturisească, decât când se întâmplă să aibă noroc, iar norocul și nenorocul se împart de azi pe mâine, de pe o săptămână pe cealaltă, joia trecută a fost când i-a aruncat prințesei niște vorbe cu două înțelesuri, de bună seamă că mai mult așa, pentru a nu-și ieși din formă, sau pur și simplu din obișnuință. Atunci, acolo, așteptând lângă ea schimbarea culorii stopului, poate și-a spus că nu-și amintește să fi avut vreodată atâta noroc. Dar și când a constatat că ce a bănuțit la început dezbrăcând-o din ochi e un fleac pe lângă realitate, dar și acum, aflând de câtă ură-i în stare pentru supermasculul ăsta ce și-a împroșcat rânjetul și mutra arsă de soare pe toți pereții.

După două săptămâni, prințesa e tot mai departe de lumea lor. El se gândește că așa va fi mereu, în vreme ce ele amesc kilometri printre războaiele din filaturi sau înțepenesc în picioare în fața strungurilor și a benzilor din fabricile de încălțăminte, târâie după ele colaci de cablu de sudură și pachete de electrozi, și duminicile și după-amiezele orașul e plin de gesturile lor vulgare și precise și de mirosul lor de transpirație sprayată, încât adesea nici nu le deosebești de vânzătoarele de crenvurști la tonete, cu mașini mici la treizeci de ani și apartamente proprietate personală achitate integral, și chiar de studentele

la Conservator, laureate ale concursurilor de pian și vioară, greu le deosebești, fiindcă mirosurile se amestecă și trebuie să adulmecii cu nădejde, și pașii se amestecă și n-ai decât să ghicești care a ieșit la plimbare, care se grăbește la slujbă sau spre casă, la o mamă bătrână ori un copil paralic, care a fost îmbrâncită pe ușă afară de singurătate, mai știi, dacă nu de un bărbat hotărât să-și schimbe viața... Dar mai sunt și elevele de liceu industrial, multe cu accent țărănesc în glas, uneori lăsându-se și ele impresionate de blugii lui originali și de tricourile strânse pe mijlocelul de toreador, și-n aceeași măsură reușind să impresioneze, ba uimindu-l câteodată prin cunoștințe ce nu par nicidecum dobândite într-un liceu sau cămin de fete, ci în cu totul altă colectivitate.

Dând ocol, în trecere, se oprește în fața unei oglinzi ovale, te așezi, iată-te ajuns și-n cabina unei acrite. O mutră de la care toți așteptați un lătrat, un mârâit care să sperie menajeria asta de sticlute și cutiute cu farduri și pomezii. Fălcile mari și lăsate, de bulldog, iritate de coșuri; culege din zbor rochia din pânză albă topită a prințesei, o lipește de piept cu degetele răsfirate larg, acuma da: surâde, se strâmbă imaculat-diafan și pielea lui întunecată, și labele astea de urangutan, o voluptuoasă întinare... Deschide fereastra murmurând ca un refren idiot, enoorm, enoorm, rotunjind asemenea prințesei. Cerul spălat de urdorii luminii se ivește din vânătot mai livid. Vântul, vezi,

întunericul risipit în rafale, decolorându-se peste intersecția mărginită de case gemene. Atât de înzorzonate toate, te gândești la niște cutii de bomboane pe care nu le-ai văzut niciodată, streșini tivite cu împletituri de piatră, fațade năpădite de viță sălbatică, sub care se ivesc ornamente, rozete și flori de piatră cât capul de om, falduri de piatră despicate de muchiile zidurilor, spiralate, ondulate, cortine împietrite larg peste arcadele ușilor și ferestrelor... Undeva, pe aici, așteaptă cupeul, și caii, cu pampoane din pene de struț și ciucuri căzuți pe frunți, fornăie și scutură nerăbdători din capete, iar vizitiul, cu mănuși albe și joben de culoarea zahărului ars, așteaptă și el nemișcat și demn. Tufa de liliac de sub fereastră își revarsă explozia florilor prin gardul din vergi cu vârfuri de suliți. Adie mireasma dulceagă, nehotărâtă, de moarte, în timp ce prințesa se lipește de el încolăcindu-i spatele, prelungind doar pentru o clipă spasmul dureros al nopții. Dar acolo, caldarâmul de piatră cubică e văruiat tot mai gros de lumina cadaverică a zorilor.

Aerul felin o părăsește treptat. El o vede în picioare, iar rotunjimile prelungi și tari ascund și destăinuie acum ceva de rasă pură, antrenată, hrănită și îngrijită cu multă cheltuială.

– Cum te simți, iubitul?

Eh, cum să se simtă? Cât de cât ostenit, fericit și trist, și puțin înfometat, ba așa avea chef să bea ceva... Așa se simțea și săptămâna trecută, până să apară celălalt Gelu. El își vestea sosirea

neășteptată ambalând motorul motocicletei. Îl pândi de după perdea preț de câteva secunde, îl văzu în fața porții cu motocicleta între picioarele proptite în caldarâm, era un călăreț strunindu-și calul în padoc, așteptând semnalul pentru a da buzna în arena concursului de rodeo, din moment în moment îl vedeai pornind într-o țopăială dementă peste alee, peste rondul de flori și tufa de liliac. Și totuși surâsul acela multiplicat în neștire pe pereți lunecase într-un rictus al deznașdejdiei; parcă simțea, parcă știa un străin acolo sus, și întârzia ambalând motorul doar ca să-i dea răgaz să se dezmeticească și să fugă. Uite-l intrând pe poartă, dispărând pe ușă, și când auzi pașii pe scări, tizul sări în tufa de liliac, în chiloți și cu hainele-n brațe, dar a aterizat bine, nu s-a ales decât cu o julitură lungă pe pulpă. Să tot fie vreo cinci metri pân-acolo, se îmbracă repede, ciucit în tufă, să nu-l vadă cineva... Erau câteva geamuri luminate în intersecție, nu mai contează! Strada plutea, ca și acum, pustie în turbureala zorilor, nici că-i pasă, dar a fugit ca un borfaș speriat de câini pe poarta uitată parcă intenționat larg deschisă de celălalt Gelu.

– Mă simt minunat, prințesă, spune gândindu-se că la urma urmei asta-i adevărul. Nu vede vreun motiv să se simtă altfel. Mă mai iubești, dragostea mea?

– Enooorm, rotunjește prințesa cuvântul ei preferat.

– Mai ai ceva de băut pe-aici, prințesă?

Scrisorile Mioarei începeau așa: Dragă Gelule, în primul rând te rog să-mi scuzi scrisul urât, dar scriu la bucătărie, pe colțul mesei. Pun murăturile cu mama, și masa e ocupată toată de borcane cu saramură fierbinte, care trăznește a oțet, încât îmi lăcrimează ochii și mi s-a pus un nod în capul pieptului. În rest, doar grămezi de gogoșari și gogonele, și pe sub masă foi de varză ciugulite de puii de curcă...

Draga mea, în primul rând te rog să-mi scuzi scrisul urât, dar îți scriu din tranșee, chiar pe patul puștii. În afară că plouă torențial și-s ud până la piele, suflul bombelor ce nu mai conțin din partea inamicului imprimă pixului meu o traiectorie ciudată...

Dragă Gelule, de astă-vară și chiar din prima zi când ne-am cunoscut, am înțeles numaidecât cu cine am de-a face. Din trei vorbe reușeai să închei cinci minciuni. Însă atunci mi-am zis că armata te va îndrepta. Eram sigură că te va lecui de această boală, fiindcă pe mulți i-a făcut armata oameni...

Dragă Mioara, dacă într-adevăr armata a reușit să mă lecuiască de ceva, de bună seamă că ea m-a lecuit de dorința de a mă mai încorpora vreodată. Altminteri, eu am rămas aproape

același de astă-vară. Poate m-am schimbat doar prin faptul că acum te visez foarte des, noapte de noapte, și chiar și de două ori pe noapte, și parcă ești parfumată toată cu bromură, încât mi se pare că am început să ador lăturile astea de ceai care ni se dau la micul dejun. Era să uit totuși. Te rog să-mi scuzi scrisul urât, pentru că sunt la infirmerie, cu febră și aprindere la plămâni în urma ploii torențiale despre care ți-am spus în ultima mea scrisoare. Scriu ghemuit sub plapumă și scuturat de frisoane...

Dragul meu, în primul rând vreau să-ți spun că sunt nespus de fericită că mă visezi noapte de noapte, și chiar și de două ori pe noapte, și abia aștept să vii în permisie și să avem parte de tot ce se petrece în visul tău...

Draga mea, am ajuns din nou la infirmerie, cu picioarele roase de bocanci și pline de bășici cu sânge. Trag speranța că până oi termina armata să nu mai ies de aici, de unde-ți pot scrie în liniște...

Dragă Gelule, în primul rând te rog să-mi scuzi scrisul urât. E trei dimineța și mâine toată ziua cred că n-aș avea timp să-ți scriu, pentru că am să muncesc la desfundat, la noi în grădină. Deși sunt frântă de oboseală, o fac acuma, pentru că mi-e dor de tine și, scriindu-ți, te simt mai aproape. Tocmai m-am întors de la vrăjii. Nu-mi

amintesc să-ți fi povestit cum se obișnuiește la noi, în noaptea de Lăsata Secului, când toate fetele nemăritate din sat ne strângem la vrăjii, în casa unui vrăjitor. Iată cum procedează el: pe o masă lungă, din acelea pentru nunți și pomeni, înșiră cu gura în jos multe oale de pământ, care mai înainte au fost descântate, vrăjite adică, în prezența noastră. Ne pune pe urmă să alegem din oalele acelea, sub care sunt ascunse tot felul de obiecte, și după ce găsești sub oală poți ști câte ceva despre viitorul soț. Dacă ai nimerit, de exemplu, pieptănul, înseamnă că va fi colțos, dacă dai peste oglindă, va fi fudul, codrul de pâine îți trimite un bogătan, paharul, un bețiv, un pumn de țărână cu greieri vestește un puturos, și tot așa. După câte știu din alți ani, niciodată nu s-a întâmplat să se înșele vrăjitorul nostru. El e sondor la viața lui. Lucrează la o sondă de peste deal, la care ajunge sculându-se dimineța la patru și mergând pe jos cincisprezece kilometri, iar în timpul liber e vrăjitor și vraci. Vindecă bolnavi de plămâni dându-le să bea țitei, precum și bolnavi de gălbinare luându-le sânge de sub limbă, și se pricepe la tot felul de leacuri din buruieni pe care cu mâna lui le culege la ceasuri anume din zi și din noapte. Tot el jugănește taurii și porcii de la noi, moșește vacile și le descântă de boli, prepară alifii pentru jipul porcilor și știe să scoată căpiala din oi. Atâta bine a făcut la noi în sat și în alte sate, încât s-au găsit destui care să-i facă reclamații. Astfel că într-o duminică

dimineată din toamna trecută ne-am pomenit în sat cu un jep al Miliției din Vâlcea și tot satul l-am văzut pe vrăjitorul nostru ieșind pe poartă cu cătușe la mâini și însoțit și urcând în jep pe la spate, și am auzit atunci motorul jepului amuțind și nemaînduplecându-se să pornească până ce vrăjitorul n-a fost dat jos, și când a fost urcat iar, din nou a murit motorul, așa că vezi tu, Gelule, puterile lui sunt mari. Iar eu, de vreo trei ani, doar astea două obiecte le nimeresc în noaptea de Lăsata Secului, creionul și oglinda. De scris știu că-ți place, că altă treabă n-ai acolo, la infirmerie, unde-ți faci tu armata. Multe și lungi scrisori primesc de la tine, pline de tot felul de nimicuri și minciuni, dar pe care le citesc și le recitesc mereu și le păstrez cu sfințenie, fiindcă sunt de la tine și mi te apropie cât de cât. Ceea ce mă uimește și mă intrigă deopotrivă, e oglinda aceea. Pentru că tu nu mi-ai părut deloc fudul astă-vară, în cea mai frumoasă vacanță a mea, care am petrecut-o în București la mătușă-mea, și s-a întâmplat să ne cunoaștem, fiindcă tu m-ai oprit în fața unui cinematograf și mi-ai oferit un bilet și am acceptat, deși chiar n-aveam intenția să merg la film și nici nu mi-a plăcut filmul acela zăpăcit, cu împușcături și suierat de avioane și bombe înălțând trâmbe de țărână și surpând casele ca pe niște mămăligi, film în care ei doi se întâlneau foarte rar pentru a se săruta, și-n care tu, Gelule, ai profitat din plin de întunericul din sală și de faptul că-mi erai simpatic, însă nu